

CEIP GREGORIO SANZ - Ribadeo

PROXECTO COMBAS A1

PORTFOLIO DE ACTIVIDADES

Ribadeo 2013

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN

1.1. Datos do Centro

1.2. Datos da coordinadora

2. ACTIVIDADES DA MODALIDADE A1

2.0. Actividade previa

2.1. Actividade 1

2.2. Actividade 2

2.3. Actividade 3

2.4. Actividade 4

2.5. Actividade 5

3. CONCLUSIÓNS

4. BIBLIOGRAFÍA

1. INTRODUCCIÓN

Con este Proxecto tratamos de mellorar a aprendizaxe das CCBB para chegar a facer unha avaliación obxectiva por competencias. No presente ano 2013 desenvolvemos a fase A1. Nesta fase A1 o obxectivo foi elaborar exemplos de tarefas que integren obxectivos, contidos, criterios de avaliación e competencias básicas, iniciando unha concreción curricular que sirva de documento ponte entre os decretos que regulan o deseño do currículo e a actividade na aula. Tratamos de ver o que significan as CCBB, como se traballan, como se avalían e que cambio metodolóxico supoñen.

1.1. Datos do Centro

O CEIP Gregorio Sanz de Ribadeo é un centro público de Educación Infantil (6 unidades) e Primaria (12 unidades). Ubícase na parroquia de Obe, na Avenida de Luarca e conta cos servizos complementarios de comedor e transporte escolar.

CEIP GREGORIO SANZ Avda. Luarca s/n 27700 Ribadeo (Lugo) Tfno. 982128848

ceip.gregorio.sanz@edu.xunta.es

<http://centros.edu.xunta.es/ceipgregoriosanz/>

1.2. Datos da coordinadora

M. Mercedes Bouza Fernández, orientadora no Centro desde 2008 ata 2013, licenciada en Psicoloxía, iniciou a coordinación do Proxecto COMBAS no Centro e rematouna desde o novo destino obtido por Concurso de traslados. A coordinadora formou parte dun obradoiro (ao que asistiron as persoas coordinadoras dos distintos centros) que se celebrou mensualmente no CFR de Burela, realizando as tarefas dirixidas para cada actividade. Esta persoa foi a encargada de transmitir ao resto do grupo do seu centro as tarefas e recursos facilitados, así como de recoller as tarefas dos compañeiros/as e de extraer conclusións.

2. ACTIVIDADES DA MODALIDADE A1

Actividade previa: **Clima do Centro (Técnica dos seis sombreiros)**

Actividade 1: **Análise do curriculum real de aula**

Actividade 2: **Exercicios, Actividades ou Tarefas**

Actividade 3: **Contribución das áreas ás CCBB segundo normativa**

Actividade 4: **Relación actividades con Modelos de Pensamento**

Actividade 5: **Conclusións sobre o modelo de avaliación**

2.0. Actividade previa: Clima do Centro (Técnica dos seis sombreros)

¿Qué información necesitaríamos sobre as CCBB?

Procedementos para poder aplicar e desenrolar na realidade da aula as programacións.
Mostras de avaliación por competencias.
Programacións dos distintos temas e desenrolo práctico dos mesmos.
Metodoloxía para a posta en práctica na aula.

¿Qué sensacións temos ante o reto que supón a incorporación das CCBB ós deseños e que suporá para os centros?

Pensamos que incidirá positivamente no desenrolo integral do alumno.
Certa incertidumbre pero á vez confianza para a mellora da calidade do ensino.
Risco de que todo quede nun modelo teórico se non reducen contidos e a ratio por aula, coa conseguinte necesidade de dotar aos centros de máis recursos persoais e materiais.
Adaptar a terminoloxía nova a unha realidade xa coñecida.
Certeza de que é unha forma de mellorar as capacidades e coñecementos dos alumnos.
Revisión de concreción curricular facendo novas programacións de ciclo e aula.

Se as CCBB se incorporan ós deseños e non teñen éxito, que consecuencias negativas terían para os centros?

Ningunha, pois todo traballo realizado intentando mellorar a práctica docente vai repercutir de forma positiva no alumnado.
Sensación de ter perdido tempo e esforzo.
Sempre quedará algo positivo dentro da negatividade.
Enfrentarnos a un novo cambio, coa conseguinte sensación de fracaso para o alumnado dese sistema.

Se a incorporación das CCBB ó deseño curricular ten éxito, que cambios positivos se producirían no currículo?

As aprendizaxes serán significativas para o alumno e acadará sen dúbida unha maior autonomía.
Maior conexión coa realidade, maior motivación para o alumnado, maior relación cos compañeiros de nivel, ciclo ou departamento, nenos e nenas máis autónomos.
Un cambio positivo na metodoloxía.

¿Qué poderíamos facer para que a incorporación das CCBB nos deseños mellore os currículos reais dos centros?

Que o proxecto educativo sexa real e factible, procurando unha maior coordinación entre ciclos e etapas.
Crer no que estamos a facer, facer propostas susceptibles de levar á práctica, maior formación externa.
Interesarse pola materia a impartir e as necesidades de aula.

¿Cómo poderíamos controlar as estratexias e procesos de mediación entre os deseños e os currículos reais dos centros para que o éxito sexa o maior posible?

Reunións efectivas entre o profesorado, e o ideal sería que o número de alumnos por aula fose axeitado, especialmente se se atopan nenos con dificultades de aprendizaxe.
Contar con apoios dentro ou fóra de aula para a superación desas dificultades de aprendizaxe.
Incidir máis nos procedementos e nas actitudes que nos contidos.
Maior traballo en equipo, tendo en conta que traballamos para o alumnado.

Conclusións: O profesorado foi afondando nas CCBB, en como se traballan, se avalían e o cambio metodolóxico que suponen. Consideran que para que este modelo sexa real e aplicable nas aulas é necesario reducir o número de alumnos por aula e os contidos establecidos. Sería importante lograr un currículo real de Centro, coordinándose por ciclos e analizando os procesos de avaliación, introducindo as modificacións precisas.

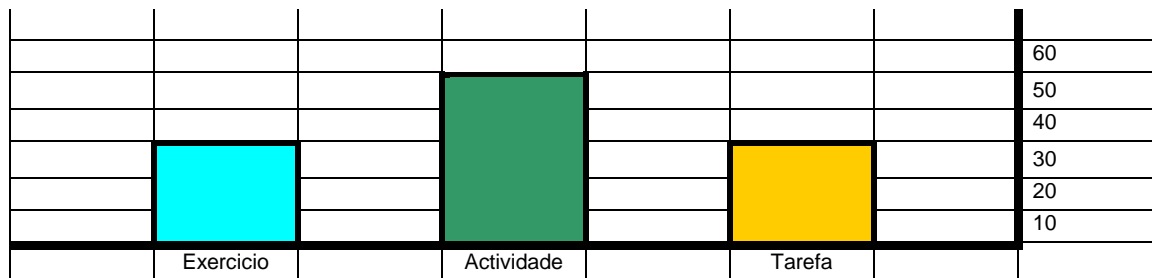
2.1. Actividade 1: Análise do curriculum real de aula

ETAPA: INFANTIL	CCBB: 1,2,3,4,5,6,7,8
Entrada, rutinas e asamblea	1,2,3,5,6,7,8
Grafomotricidade, lectoescritura	Todas
Coñecemento do contorno	Todas
Actividades lóxico-matemáticas	Todas
Conto, debuxo	Todas
Recunchos	1,2,3,5,6,7,8
Rutinas de saída (comedor, casa)	1,2,3,5,6,7,8
Psicomotricidade	1,2,3,5,6,7,8
ETAPA: 1º ciclo PRIMARIA	CCBB: 1,2,3,4,5,6,7,8
Saúdo e despedida, pasar lista	1,5
Revisión de tarefas rematadas na casa	1,2,3,5,7,8
Ideas previas sobre os novos contidos	Todas
Explicación oral con apoio de imaxes	Todas
Exercicios de reforzo e ampliación	Todas
Comprobación do aprendido	1,2,3,5,6,7,8
Actividades doutras áreas intentando relacionar o traballado	1,2,3,5,6,7,8
<i>As actividades levadas a cabo están relacionadas coas CCBB; as menos traballadas son as competencias 4 e 6.</i>	
ETAPA: 2º ciclo PRIMARIA	CCBB: 1,2,3,4,5,6,7,8
Saúdo	1,3,5
Planificación actividade diaria	1,4
Corrección de actividades	Todas
Nova explicación	Todas
Traballo individual	Todas
Lectura individual e colectiva	1,3,4,6,7,8
Pautas de traballo e normas de conduta	Todas
ETAPA: 3º ciclo PRIMARIA	CCBB: 1,2,3,4,5,6,7,8
Coñecer o relevo de España	1,3,4,6,7,8
Situar no mapa o relevo peninsular	1,3,4,6,7,8
Resolución de problemas matemáticos	1,2,4,7,8
Resolución de conflitos	4,5,7,8
Comprensión lectora e lectura colectiva	1,4,7,8
Identificación gramatical e morfolóxica	1,4,7,8
Ordear un texto secuencialmente	1,4,5,7,8
ESPECIALIDADE: EF	CCBB: 1,2,3,4,5,6,7,8
Habilidades motrices básicas	1,8
Expresión corporal	1,6,8
Iniciación ao deporte	Todas
Xogos de socialización	1,2,5,6
ESPECIALIDADE: Música	CCBB: 1,2,3,4,5,6,7,8
Escoitar audición / Partitura	1,4,6,7
Lectura rítmica e melódica	1,2,5,6,7,8
Instrumentación con frauta, xilófono	1,2,5,6,7,8
Dramatización da canción	1,2,3,5,6,8
Explicación de conceptos teóricos	1,2,7
ESPECIALIDADE: Audición e linguaxe	CCBB: 1,2,3,4,5,6,7,8
Descrición de imaxes	1,2,3,5,6
Xogo simbólico (casiña)	1,2,3,5,6,8
Praxias	1,7,8
Secuencias temporais	1,2,3,8
Lectura e invención de contos	1,2,3,4,5,6,7
<i>Debería mellorar a formación do profesorado en competencia dixital e fomentar no alumnado a capacidade de aprender a aprender.</i>	

2.2. Actividade 2: Exercicios, Actividades ou Tarefas

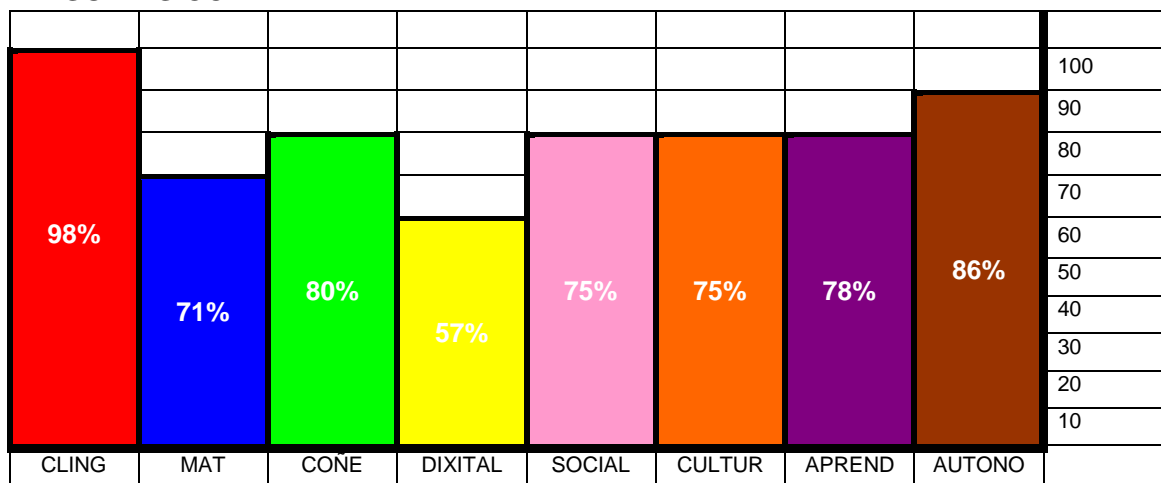
ACCIONS	EXERCICIO, ACTIVIDADE OU TAREFA	CCBB 1,2,3,4,5,6,7,8
ETAPA: INFANTIL		
Entrada, rutinas e asamblea	Tarefa	1,2,3,5,6,7,8
Grafomotricidade, lectoescritura	Exercicio / Actividade	Todas
Coñecemento do contorno	Exercicio / Actividade / Tarefa	Todas
Actividades lóxico-matemáticas	Exercicio / Actividade	Todas
Conto, debuxo	Actividade	Todas
Recunchos	Exercicio / Actividade	1,2,3,5,6,7,8
Rutinas de saída (comedor, casa)	Actividade	1,2,3,5,6,7,8
Psicomotricidade	Exercicio / Actividade	1,2,3,5,6,7,8
<i>Por mor do pouco espazo e o elevado número de alumnos/as por aula, resúltanos imposible desenrolar os recunchos como tarefa.</i>		
ETAPA: 1º ciclo PRIMARIA		
Saúdo e despedida, pasar lista	Exercicio	1,5
Revisión de tarefas rematadas na casa	Exercicio / Actividade / Tarefa	1,2,3,5,7,8
Ideas previas sobre os novos contidos	Actividade	Todas
Explicación oral con apoio de imaxes	Actividade	Todas
Exercicios de reforzo e ampliación	Exercicio / Actividade / Tarefa	Todas
Comprobación do aprendido	Exercicio / Actividade / Tarefa	1,2,3,5,6,7,8
Actividades doutras áreas intentando relacionar o traballado	Actividade / Tarefa	1,2,3,5,6,7,8
<i>Como a redacción das accións está feita de forma moi ampla, algunhas son difíciles de catalogar dentro dun só apartado.</i>		
ETAPA: 2º ciclo PRIMARIA		
Saúdo	Exercicio	1,3,5
Planificación actividade diaria	Actividade	1,4
Corrección de actividades	Actividade	Todas
Nova explicación	Actividade	Todas
Traballo individual	Exercicio / Actividade / Tarefa	Todas
Lectura individual e colectiva (comprensiva)	Tarefa	1,3,4,6,7,8
Pautas de traballo e normas de conduta	Tarefa	Todas
<i>Sinalar que a realización destas accións é interactiva, procurando así que vaia máis alá dun simple exercicio, converténdose nunha tarefa que implica un maior esforzo.</i>		
ETAPA: 3º ciclo PRIMARIA		
Coñecer o relevo de España	Exercicio	1,3,4,6,7,8
Situar no mapa o relevo peninsular	Exercicio	1,3,4,6,7,8
Resolución de problemas matemáticos	Exercicio	1,2,4,7,8
Resolución de conflitos	Actividade	4,5,7,8
Comprensión lectora e lectura colectiva	Exercicio	1,4,7,8
Identificación gramatical e morfolóxica	Exercicio	1,4,7,8
Ordear un texto secuencialmente	Exercicio	1,4,5,7,8

ESPECIALIDADE: Educación Física		
Habilidades motrices básicas	Actividade	1,8
Expresión corporal	Actividade	1,6,8
Iniciación ao deporte	Actividade	Todas
Xogos de socialización	Actividade	1,2,5,6
ESPECIALIDADE: Pedagogía Terapéutica		
Grafomotricidade	Exercicio	Todas
Asociación grafía do nº coa cantidade	Actividade	Todas
Orientación espacial (puzzles)	Actividade	Todas
Lectura global	Actividade	1,3,4,6,7,8
ESPECIALIDADE: Audición e Linguaxe		
Descrición de imaxes	Actividade	1,2,3,5,6
Xogo simbólico (casiña)	Actividade	1,2,3,5,6,8
Praxias	Exercicio	1,7,8
Secuencias temporais	Tarefa simple	1,2,3,8
Lectura e invención de contos	Tarefa	1,2,3,4,5,6,7
<i>Resulta complicado establecer límites con obxectividade entre actividade complexa e tarefa simple. Consideramos que a catalogación en exercicio, actividade ou tarefa dunha acción, depende da capacidade do propio alumnado.</i>		
ESPECIALIDADE: Inglés		
Saúdo, despedida, pasar lista	Exercicio	1,2,3,5,6,7,8
Preguntar e responder sobre data e tempo atmosférico (rutinas)	Exercicio / Actividade	1,2,3,5,6,7,8
Revisión de tarefas rematadas na casa	Exercicio / Actividade / Tarefa	Todas
Explicación oral novos contidos	Tarefa	Todas
Realización exercicios orais-escritos	Exercicio / Actividade / Tarefa	1,2,3,5,6,7,8
Listening-Reading-Understanding	Actividade	1,3,4,5,6,7,8
Reading comprehension	Actividade	1,2,3,5,7,8
Conversación (quest, answ, opinions)	Tarefa	1,2,3,5,6,7,8
Proposta de novas actividades	Exercicio	1,3,5,6,7,8
<i>Cosideramos que coa práctica diaria lévanse a cabo case a totalidade das CCBB</i>		

Presenza de exercicios, actividades e tarefas e peso das CCBB

PESO DAS CCBB

CONCLUSIÓNS

Obsérvase un equilibrio entre os exercicios e as tarefas realizadas na aula, levándose a cabo un maior número de actividades; non obstante, moitas das accións resultaron difíciles de catalogar dentro dun só apartado.

A medida que van pasando niveis, desde Infantil a Primaria, vai aumentando o número de exercicios. Nas diferentes especialidades predominan as actividades.

As accións en xeral están relacionadas coa totalidade das CCBB; as menos traballadas son as competencias matemática e dixital.

PROPOSTAS DE MELLORA

Debería mellorar a formación do profesorado en competencia dixital e fomentar no alumnado a capacidade de aprender a aprender.

Consideramos que para que as tarefas sexan reais e efectivas nun contexto real do alumnado sería necesario reducir o número de alumnos por aula e os contidos establecidos.

Deseño e desenvolvemento dunha tarefa sinxela

TAREFA	ACTIVIDADES	EXERCICIOS
ETAPA: INFANTIL		
PREPARACIÓN DUNHA SAÍDA Á GRANXA ESCOLA	1. Observar e identificar diferentes animais da granxa	1.1. Colorear animais da granxa 1.2. Relacionar cada animal co seu son 1.3. Rodear os animais de pluma
	2. Visualizar o ciclo vital dunha planta por diferentes medios (Internet, na aula)	2.1. Nomear as partes dunha planta 2.2. Plantar unha faba nun tarro de cristal 2.3. Colorear o que necesita a planta para medrar
	3. Coñecer os pasos a seguir para a elaboración do pan	3.1. Rodear os ingredientes necesarios para facer pan 3.2. Picar os alimentos de orixe vexetal 3.3. Ordear as secuencias para a elaboración do pan
ETAPA: 1º ciclo PRIMARIA		
POSIBLE COMPRA DE 2 OU 3 PRODUCTOS SAUDABLES CUNHA CANTIDADE DADA DE DIÑEIRO	1. Elaborar un menú saudable con 2 ou 3 produtos	1.1. Seleccionar 2 ou 3 produtos a mercar no soporte elegido (folletos publicitarios, fotocopias, Internet) 1.2. Escribir os nomes, recortar, debuxar ou seleccionar os elixidos
	2. Contar o diñeiro en € e céntimos, traballando equivalencias	2.1. Separar moedas de € e céntimos 2.2. Sumar as cantidades coas que contamos 2.3. Traballar equivalencias entre distintas moedas
	3. Resolver se é posible a compra ou non e o porqué	3.1. Calcular aprox se é posible a compra ou non 3.2. Facer o cálculo exacto 3.3. Concluir e xustificar se é posible a compra
ETAPA: 2º ciclo PRIMARIA		
MES DO LIBRO (ABRIL)	1. Elaborar un marcapáxinas personalizado, cunha cita dun libro que lles gustara	1.1. Ler libro 1.2. Elixir materiais, formato e deseño 1.3. Seleccionar un fragmento representativo da obra 1.4. Elaborar o marcapáxinas
	2. Realizar e recompilar reseñas de libros escollidos polo alumnado	2.1. Lectura previa do libro 2.2. Elaboración da reseña, utilizando as TIC 2.3. Posta en común dos traballos
	3. Exposición dos traballos realizados en diferentes formatos e soportes	3.1. Incorporación do traballo en formato libro aos fondos da biblioteca 3.2. Elaboración dun mural colectivo do ciclo 3.3. Compartir información a través da rede
ETAPA: 3º ciclo PRIMARIA		
DÍA DO LIBRO	1. Explicación do motivo da celebración	1.1. Buscar frases feitas e vocabulario 1.2. Consulta do dicionario 1.3. Contestar preguntas sobre o día
	2. Lectura dun capítulo do libro "Don Quijote"	2.1. Resumo do capítulo por escrito 2.2. Contestar preguntas sobre o argumento
	3. Actividades do capítulo lido	3.1. Traer materiais como recortes e imaxes 3.2. Facer un mural

ESPECIALIDADE: Educación Física 3º ciclo Primaria		
COÑECER A COSTA DE RIBADEO	1. Observar as aves e coidado do contorno, a limpeza dunha praia	1.1. Contar o nº de aves que observaron 1.2. Escribir o nome de cada ave
	2. Buscar o nome das aves e as súas características	2.1. Apuntar nomes nunha ficha 2.2. Completar características
	3. Facer un caderno de campo e unhas actividades LIM de todo o observado na ruta	3.1. Completar caderno de campo 3.2. Facer as páxinas LIM
ESPECIALIDADE: Pedagogía Terapéutica / Audición e Linguaxe(1º ciclo Primaria)		
INVENTAR UN CONTO SOBRE A PRIMAVERA E PREPARAR A SÚA EXPOSICIÓN	1. Diferenciar as diferentes partes dun conto	1.1. Observar as partes en varios contos coñecidos 1.2. Delimitar as diferentes partes no que se vai inventar
	2. Inventar un conto seguindo a estrutura correcta	2.1. Aprendizaxe de vocabulario relacionado coa primavera 2.2. Realización dos debuxos do conto
	3. Seleccionar e ordear as imaxes que ilustren cada parte	3.1. Asociación imaxe-texto 3.2. Esposición final
ESPECIALIDADE: Inglés 3º ciclo Primaria		
PREPARACIÓN DE DISFRACES "CARNIVAL"	1. Decidir os traxes de "ladybirds", "beatles", "ants" and "grasshoppers"	1.1. Aprender o vocabulario 1.2. Debuxar e colorear estes animais
	2. Investigar deseños de "insects" para confeccionar con cartulinas e bolsas de lixo de cores (en Internet)	2.1. Elaborar plantillas para os disfraces 2.2. Recortar 2.3. Compoñer a totalidade (antenas, lunares) 2.4. Elaborar caretas

2.3. Actividade 3: Contribución das áreas ás CCBB segundo normativa

CONTRIBUCIÓN DAS ÁREAS DE EDUCACIÓN INFANTIL ÁS CCBB segundo Normativa de Galicia

ETAPA / CICLO: EDUCACIÓN INFANTIL

Dado o enfoque globalizado co que se traballa, en calquera das tres áreas abórdanse todas as CCBB:

(CVCLI) Contribuirase á mellora da competencia lingüística desde a educación infantil fomentando a participación, respectando a diversidade de respostas e ofrecendo un clima no que se anime a ler, escribir e conversar.

(CMAT) Contribuirase á mellora da competencia matemática na educación infantil na medida en que os elementos e razoamentos matemáticos sexan empregados para enfrontarse ás situacións cotiás e reais que o precisen.

(CIMF) Contribuirase á adquisición desta competencia desde educación infantil iniciando o alumnado no pensamento científico, potenciando habilidades de investigación: formular hipóteses, recoñecer evidencias, observar, formular interrogantes, descubrir alternativas, verificar, predicir, xerar novas ideas e solucións.

(TICD) Se desde a educación infantil se quere contribuír a mellorar esta competencia, é preciso que se propoñan situacións nas cales sexa necesario resolver problemas reais, para o cal se recorrerá ao tratamento da información e ao uso dos recursos tecnolóxicos dispoñibles.

(CSYC) Desde a educación infantil contribuirase ao desenvolvemento desta competencia traballando as habilidades sociais que permiten mediar nos conflitos de convivencia, axudan a resolvelos con actitude construtiva e a tomar decisións con autonomía.

(CCYA) Na educación infantil contribuirase ao desenvolvemento desta competencia cando o centro estea aberto ás diferentes manifestacións culturais e artísticas, converténdose nun espazo en que se aprecie e goce coa arte e coas manifestacións culturais, onde se potencie o emprego dalgúns recursos da expresión artística para realizar creacións propias; onde se manteña unha actitude aberta, respectuosa e crítica cara á diversidade de expresións artísticas e culturais e onde se impulse cultivar a capacidade estética e creadora de cada criatura e o interese por participar na vida cultural e por contribuír á conservación do patrimonio.

(CPAA) Contribuirase á mellora desta competencia deseñando unha práctica educativa que incida na potenciación da comprensión e da expresión lingüística, da memoria, da motivación, da observación, dos rexistros das aprendizaxes, do traballo cooperativo e por proxectos, da resolución de problemas, posibilitando por parte dos nenos e nenas a planificación e organización da tarefa que se vai realizar, a selección e o tratamento da información a través dos diferentes recursos tecnolóxicos.

(CAIP) Poderase contribuír a mellorar esta competencia cando se permita imaxinar, emprender accións, desenvolver proxectos individuais ou colectivos con creatividade, confianza e responsabilidade.

**CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE LINGUA GALEGA/CASTELÁ ÁS CCBB
segundo Normativa de Galicia**

ETAPA / CICLO: **EDUCACIÓN PRIMARIA – 1º CICLO**

(CVCLI) Contribúe a comprender unha información escrita e en imaxes; expresar axeitadamente pensamentos, ideas e emocións; adquirir vocabulario relacionado cos distintos temas; aprender a escoitar e dialogar; por en práctica os coñecementos adquiridos para escribir palabras e oracións correctas.

(CMAT) Contribúe a aplicar a análise e a dedución para resolver diferentes actividades; ordear secuencias e escribir números; utilizar os números para contar sílabas, palabras; interpretar información gráfica.

(CIMF) Contribúe a observar a realidade e comprender a relación que hai entre o lugar de orixe e a vida de cada persoa; aprender a observar a natureza e a disfrutar con ela, ó tempo que mostra unha actitude respetuosa e de coidado co medio natural.

(TICD) Contribúe a extraer información a partir de diversos textos, ordeala e analízala; relacionar palabras e imaxes; interpretar sinais, pictogramas, mensaxes cifradas, iconos e símbolos.

(CSYC) Contribúe a utilizar a lingua para fomentar a adquisición e a interiorización de bos hábitos; aceptar as normas de convivencia; respectar o traballo dos demais e mostrar unha actitude de colaboración; manifestar empatía cos sentimentos dos demais.

(CCYA) Contribúe a escoitar, comprender e valorar con diferentes mostras da literatura e xogos lingüísticos; valorar a expresión plástica; interpretar correctamente mensaxes verbais e plásticos; presentar o caderno con orde e limpeza.

(CPAA) Contribúe a interpretar correctamente mensaxes verbais, gráficos e iconográficos; aprender a comunicarse cos demais e comprender o que estes transmiten; asimilar regras ortográficas de maneira natural.

(CAIP) Contribúe a traballar con crecente autonomía na resolución de actividades; expresar emocións e sentimentos; resolver conflitos con autonomía e de maneira pacífica; valorar as producións propias e respectar as dos compañeiros.

**CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE COÑECEMENTO DO MEDIO ÁS CCBB
segundo Normativa de Galicia**

ETAPA / CICLO: **EDUCACIÓN PRIMARIA – 1º CICLO**

(CVCLI) Contribúe ao comprender e interpretar informacións orais e escritas da vida cotiá, das relacións sociais, dos medios de comunicación; ó tempo que se expresan axeitadamente pensamentos, ideas e emocións.

(CMAT) Contribúe a saber expresar con claridade e precisión datos e informacións.

(CIMF) O coñecemento do corpo humano, da natureza e interacción das persoas con ela, así como percibir o espazo no que se desenvolve a vida e a actividade humana fará que se chegue á competencia no coñecemento e interacción co mundo físico.

(TICD) Esta área de Coñecemento do Medio emprega diferentes tipos de información: orais, escritos, gráficos ou audiovisuais, así como das TICs como ferramentas de aprendizaxe polo que contribúe ó desenvolvemento da competencia de tratamento da información e competencia dixital.

(CSYC) Contribúe a comprender a realidade social na que vive, partindo das relacións próximas; e a valorar a necesidade das normas de conducta que faciliten a convivencia.

(CCYA) Concrétase en apreciar o patrimonio natural, artístico e cultural, así como en diversas técnicas, materiais e linguaxes artísticas.

(CPAA) Contribúe a saber obter información, mellorar a atención, a observación e a memoria.

(CAIP) Promove traballar de forma individual e en equipos, fomentando a adquisición e a interiorización dos hábitos.

**CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE COÑECEMENTO DO MEDIO ÁS CCBB
segundo Normativa de Galicia**

ETAPA / CICLO: EDUCACIÓN PRIMARIA – 2º CICLO

(CVCLI) Axuda a aumentar a riqueza do vocabulario específico da área; ser riguroso no emprego dos termos específicos desta área; ser coidadoso na precisión de termos, encadeamento de ideas, expresión verbal; comprender textos informativos, explicativos e argumentativos e transmitir ideas en informacións sobre a natureza.

(CMAT) Favorece a utilización de ferramentas matemáticas tales como medidas, escalas, táboas ou representacións gráficas e a utilización dunha linguaxe matemática para cuantificar fenómenos naturais ou para expresar datos.

(CIMF) Contribúe a interpretar o mundo físico a través dos conceptos aprendidos; saber definir problemas, estimar solucións e elaborar estratexias; deseñar pequenas investigacións; analizar resultados e comunicalos; observar o mundo físico, obter información e actuar dacordo con ela; coñecer o propio corpo e as relacións entre os hábitos e as formas de vida e a saúde e buscar solucións para avanzar cara ao logro dun desenvolvemento sustentable.

(TICD) Contribúe a utilizar distintos procedementos de procura, selección, organización e aplicalos na área; favorece a utilización das TICs para a busca guiada de información, mellorar nas destrezas asociadas á utilización de esquemas, mapas conceptuais.

(CSYC) Favorece o coñecemento de sentimentos e emocións en relación cos demais; axuda a desenvolver actitudes de diálogo e de resolución de conflitos e aceptar e elaborar normas de convivencia; asentar as bases dunha futura cidadanía mundial, solidaria, participativa e democrata; comprender a realidade social na que se vive; ser conscientes do papel da sociedade no avance da ciencia e coñecer como se produciron detalles esenciais para o avance da ciencia para entender a evolución da sociedade.

(CCYA) Posibilita coñecer as manifestacións culturais da nosa contorna; valorar a diversidade cultural e recoñecer as manifestacións culturais que forman parte do patrimonio cultural da comunidade.

(CPAA) Axuda a desenvolver técnicas para aprender, organizar, memorizar e recuperar a información; facer resumos, esquemas ou mapas mentais; reflexionar sobre que e como se aprendeu; adquirir conceptos esenciais ligados ó noso coñecemento natural para incorporar información provinte da propia experiencia ou de escritos ou audiovisuais e adquirir procedementos de análises de causas e consecuencias.

(CAIP) Contribúe mediante a toma de decisións desde o coñecemento dun mesmo (no ámbito escolar e nas actividades de lecer); a participación na construción de solucións e ter habilidade para iniciar e levar a cabo proxectos.

**CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE COÑECEMENTO DO MEDIO ÁS CCBB
segundo Normativa de Galicia**

ETAPA / CICLO: **EDUCACIÓN PRIMARIA – 3º CICLO**

(CVCLI) Preséntanse distintos tipos de información: textos expositivos, carteis, noticias, folletos, que permiten traballar a competencia lectora; desenvólvense ademais as habilidades de comunicación oral mediante actividades de intercambio de opinións sobre diversos temas.

(CMAT) De xeito especial nos temas relacionados coas ciencias e coa xeografía, contribúe a interpretar a expresión matemática dos feitos e os fenómenos; interpretación numérica do mundo físico (a medida do tempo, a distancia, a velocidade, a materia, elementos meteorolóxicos) e da sociedade (demografía e actividades económicas).

(CIMF) Contribúe a interpretar o mundo físico; saber definir problemas, estimar solucións e elaborar estratexias; deseñar pequenas investigacións; analizar resultados e comunicalos; observar o mundo físico, obter información e actuar dacordo con ela.

(TICD) A través de múltiples actividades de observación e descrición da realidade, do mesmo xeito que de rexistro e clasificación de información en distintos formatos: táboas, fichas, escritos.

(CCYA) Favorece o coñecemento e a valoración de expresións culturais doutras sociedades e doutros momentos históricos; a observación sistemática de fotografías e ilustracións forma parte das habilidades propias da educación artística; a realización de diversas actividades de creación plástica.

(CPAA) Trabállanse diferentes técnicas para seleccionar, organizar, interpretar e memorizar información; resumos e distintos tipos de gráficos e de organizadores gráficos.

(CAIP) Contribúe solucionando problemas da vida diaria de forma autónoma.

**CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE LINGUA EXTRANXEIRA (INGLÉS) ÁS CCBB
segundo Normativa de Galicia**

ETAPA / CICLO: **EDUCACIÓN PRIMARIA – 2º CICLO**

(CVCLI) Desenvolve habilidades sociolingüísticas cara a conquistar unha actitude de diálogo e reflexión dentro do grupo.

(CIMF) Contribúe a adquirir coñecementos das distintas realidades culturais.

(TICD) Búsqueda en internet de imaxes alusivas ó vocabulario e estruturas traballadas.

(CSYC) Desenvolve habilidades sociais con respecto ó grupo e ámbito no que vive o neno/a.

(CCYA) Contribúe a adquirir coñecemento das distintas realidades culturais.

(CPAA) Contribúe a desenvolver a autonomía dos alumnos/as a espertar a curiosidade.

(CAIP) Desenvolve a toma de iniciativas e decisións.

**CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA ÁS CCBB
segundo Normativa de Galicia**

ETAPA / CICLO: EDUCACIÓN PRIMARIA – 1º, 2º e 3º CICLO

(CVCLI) Intercambios comunicativos e vocabulario específico da materia.

(CMAT) Apreciación de distancias, traxectorias, lanzamentos, recepcións; ocupación do espazo de acción, dispersión, agrupamento; xogos de equipo e individuais (con e sen materiais); interpretación de símbolos, traballar a orientación, a formación de figuras xeométricas co corpo.

(CIMF) Exploración e coñecemento doutros medios (acuático, natural); xogos de orientación no medio natural; mellora da saúde e calidade de vida.

(TICD) Búsqueda de información e manexo da mesma usando as TICs.

(CSYC) Atenderase ó xogo limpo, con responsabilidade, cadaquen da integridade do resto de compañeiros/as; resolución de conflitos baseada no diálogo.

(CCYA) Apreciar a parte artística de certas execucións motrices; potenciar o desenvolvemento estético, a creatividade, a imaxinación, a dramatización, a expresión.

(CPAA) Aprender a aprender por medio das actividades cooperativas, en que grupo de clase ten que buscar a colaboración dos seus compañeiros/as.

(CAIP) Mellorar o coñecemento do seu propio corpo, do esquema corporal, percepción do espazo; incremento do nivel de habilidades de autonomía e iniciativa persoal

Concreción curricular segundo Normativa de Galicia

ÁREAS: Coñecemento de si mesmo e autonomía persoal / Linguaxes: comunicación e representación / Coñecemento do contorno
ETAPA / CICLO: 2º CICLO E. INFANTIL

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	CCBB	INDICADORES
2. Coñecer e representar o propio corpo, identificando as súas partes e algunhas das súas funcións, descubriendo as posibilidades de acción e de expresión, e coordinando e controlando cada vez con maior precisión xestos e movementos.	Bloque 1. O corpo e a propia imaxe.	1. Recoñecer, identificar e representar o corpo na súa globalidade e as súas diferentes partes.	CVCLI CMAT CCYA CAIP	1.1 Recoñece as partes do corpo 1.2 Identifica o corpo e as súas partes 1.3 Representa o esquema corporal
5. Comprender a intencionalidade comunicativa doutras nenas e doutros nenos, así como das persoas adultas, adoptando unha actitude positiva cara ás linguas.	Bloque 1. Linguaxe verbal. Escoitar, falar e conversar	2. Comprender mensaxes orais diversas, mostrando unha actitude de escoita atenta e respectuosa.	CVCLI CIMF CSYC CPAA CAIP	2.1. Comprende mensaxes orais diversas 2.2. Mostra unha actitude de atención e respecto.
2. Observar os cambios e modificacións a que están sometidos os elementos do contorno e relacionalos cos factores que os producen, desenvolvendo actitudes de coidado, respecto e corresponsabilidade na súa conservación.	Bloque 1. Medio físico: elementos, relacións e medida. 13. Adquisición progresiva da noción do paso do tempo mediante as actividades da vida cotiá. 14. Orientación temporal en situacións cotiás empregando diferentes nocións e relacións. Aproximación ao uso do calendario.	6. Usar e comprender nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa vida.	CVCLI CMAT CSYC CPAA CAIP	6.1. Usa nocións temporais 6.2. Comprende nocións temporais 6.3. Ordea temporalmente feitos referidos á súa vida.

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	CCBB	INDICADORES
1. Apreciar o papel das matemáticas na vida cotiá, gozar co seu uso e recoñecer o valor de actitudes como a exploración de distintas alternativas, a conveniencia da precisión ou perseveranza na busca de solucións. 2. Recoñecer situacións do medio habitual do alumnado que requiran, para a súa comprensión ou tratamento, de operacións elementais de cálculo; formulalas mediante formas sinxelas de expresión matemática ou resolvelas empregando os algoritmos correspondentes; valorar o sentido dos resultados, a presentación ordenada e clara e a explicación oral e por escrito dos procesos seguidos.	Bloque 2. Cantidades. 1.Recoñecemento dos usos dos números para solucionar problemas en contextos próximos (contar, medir, ordenar, nomear...). 4. Recoñecemento e utilización dos números ordinais para resolver problemas da vida diaria. 8. Resolución de problemas da vida cotiá que impliquen a aplicación de sumas e de restas e a utilización de estratexias procesuais adecuadas 11.Formulación de problemas variados da vida cotiá	1. Formular problemas sinxelos en que se precise contar, ler, ordenar e escribir números ata o 999. Interpretar a función que teñen os números cando aparecen nun contexto real e usalos de acordo coas súas características.	CVCLI CMAT CIMF CSYC CPAA CAIP	1.1. Interpreta situación problemática 1.2. Determina datos útiles 1.3. Selecciona operación adecuada 1.4. Verifica resultado obtido 1.5. Expresa de forma clara e ordenada os datos 1.6. É capaz de empregar máis dun procedemento e mantén unha actitude de perseverancia na busca de solucións.
NON HAI	Bloque 1. Espazos e formas. 2. Utilización do vocabulario topolóxico elemental (esquerda-dereita, diante-detrás, arriba-abaxo, preto-lonxe, próximo-afastado...) para describir relacións de situación dos obxectos do espazo próximo. 3. Descrición de posicións e de	7. Describir e representar dun xeito elemental a situación dun obxecto do espazo próximo, un desprazamento en relación a si mesma ou a si mesmo e a situación do propio alumnado en relación a obxectos e ás demais persoas da clase usando vocabulario topolóxico elemental.	CVCLI CMAT CIMF CSYC CPAA CAIP	7.1. Interpreta e usa conceptos como esquerda-dereita, diante-detrás, arriba-abaxo 7.2. Oriéntase no espazo próximo 7.3. Describe itinerarios sinxelos con relación a obxectos, ás demais persoas e a si mesmo.

	movimentos, en relación a si mesmo, a si mesma e a outros puntos de referencia. 4. Interpretación e descrición verbal de planos de itinerarios e elaboración elemental e non convencional destes, unha vez vivenciados			
7. Identificar formas xeométricas do contorno natural e cultural, empregando o coñecemento dos seus elementos e propiedades para describir a realidade e desenvolver novas posibilidades de acción.	Bloque 1. Espazos e formas. 5. Recoñecemento de aspectos xeométricos básicos (liñas, puntos, rectángulos, cadrados, triángulos, círculos, esferas e cubos) no contorno inmediato. 6. Construción de figuras xeométricas sinxelas, previa análise e recoñecemento das súas características, recorrendo a materiais manipulables. 7. Experimentación lúdica con formas xeométricas para buscar elementos de regularidade, identificar, comparar, clasificar e descubrir as súas propiedades. 8. Experimentación a partir de composición e descomposición de figuras planas e de corpos xeométricos para formar outros.	8. Utilizar o coñecemento das formas rectangulares, triangulares, circulares, cadradas, esféricas e cúbicas para describir e resolver situacións cotiás que as requiran.	CVCLI CMAT CIMF CSYC CCYA CPAA CAIP	8.1. Recoñece no contorno inmediato as formas xeométricas elementais 8.2. Interpreta informacións orais ou escritas sobre espazos familiares, obxectos 8.3. Constrúe formas de dúas dimensións 8.4. Experimenta ludicamente coas formas xeométricas para descubrir propiedades e características delas

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	CCBB	INDICADORES
Mostrar hábitos de saúde e coidado corporal e aproveitar as posibilidades do propio corpo para acadar un desenvolvemento óptimo e aceptar as limitacións, tanto propias como alleas.	Bloque 1. Os seres humanos e a saúde 4. Valoración dos hábitos de hixiene persoal, de descanso, de alimentación equilibrada e de exercicio físico adecuado para unha vida saudable. Actitude crítica ante prácticas e mensaxes que non favorecen o correcto desenvolvemento persoal e da saúde. 5. Recoñecemento dalgúns factores que producen as enfermidades máis habituais (caries, catarros, gripe) para favorecer a súa prevención. 6. Análise de dietas equilibradas. Clasificación dos alimentos en función dos nutrientes principais e identificación de sistemas de conservación alimentaria.	2. Identificar, valorar e explicar as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico, descanso...	CIMF CVCLI	2.1. Identifica as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico, descanso 2.2. Valora as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico, descanso 2.3. Explica as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico, descanso
2. Identificar e analizar as características, organización e interacción de aspectos relevantes do contorno natural, social e cultural, progresando no dominio de ámbitos espaciais cada vez máis complexos. Interesarse polo coñecemento e a protección do medio natural e dos seres vivos que o conforman. Ter interese por describir e identificar os animais (vertebrados e invertebrados) e as plantas (árbores, arbustos e herbas), en especial os que son propios da Comunidade de Galicia. Identificar como funcionan os ecosistemas e recoñecer as súas	Bloque 2. As plantas e os animais 1. Identificación de animais e de plantas como seres vivos. Observación e comparación das diversas maneiras en que os seres vivos realizan as funcións vitais utilizando instrumentos apropiados e medios audiovisuais e tecnolóxicos da maneira máis precisa e rigorosa posible. 3. Recoñecemento das principais características dos animais vertebrados e dalgúns invertebrados. Clasificación de animais a partir de características observables. 4. Recoñecemento das características das plantas. Clasificación das plantas (herbas, arbustos e árbores) a partir	4. Identificar e clasificar animais, plantas e rochas, recoñecendo as características básicas de determinadas especies de acordo con criterios científicos.	CIMF	4.1. Identifica animais, recoñecendo as características básicas de determinadas especies de acordo con criterios científicos. 4.2. Identifica plantas, recoñecendo as características básicas de determinadas especies de acordo con criterios científicos. 4.3. Identifica rochas, recoñecendo as características básicas de determinadas especies de acordo con criterios científicos. 4.4. Clasifica animais, recoñecendo as características básicas de determinadas especies de acordo con criterios científicos. 4.5. Clasifica plantas, recoñecendo as características básicas de determinadas especies de acordo con criterios científicos. 4.6. Clasifica rochas, recoñecendo as características básicas de determinadas especies de acordo con criterios científicos.

alteracións por parte do ser humano, así como valorar o aproveitamento dos recursos naturais.	de características observables. 5. Valoración da importancia da existencia de animais e plantas para as persoas: a agricultura e a gandaría. Estudo dalgúns animais e cultivos típicos de Galicia. 7. Interese e compromiso pola conservación e coidado de plantas e animais do contorno.			
Coñecer e valorar as festas e tradicións do propio contorno e de outros lugares do mundo.	Bloque 3.A vida en sociedade 3. Identificación das manifestacións culturais do contorno, recoñecendo a súa evolución no tempo e valorándoas como elementos de cohesión social. Recoñecemento de costumes, de tradicións e de trazos diferenciais do patrimonio galego. 4. Participación activa en festas, xogos e costumes populares propios da bisbarra e de Galicia. Realización conxunta de murais, cartafoles, etc. coa información obtida, planificando previamente, contrastando a información, usando diferentes linguaxes e valorando a correcta presentación final do traballo.	7. Valorar os costumes, tradicións e trazos de identidade do patrimonio galego. Participar activamente en festas, xogos e costumes populares propios da bisbarra e de Galicia.	CIMF CSYC CCYA	7.1. Valora os costumes, tradicións e trazos de identidade do patrimonio galego. 7.2. Participa activamente en festas, xogos e costumes populares propios da bisbarra e de Galicia.

ÁREA: **COÑECEMENTO DO MEDIO NATURAL, SOCIAL E CULTURAL**

ETAPA / CICLO: **3º CICLO E. PRIMARIA**

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	CCBB	INDICADORES
1. Comportarse de acordo cos hábitos de saúde e coidado persoal que derivan do coñecemento do corpo humano	Bloque 1. Os seres humanos e a saúde	3. Identificar e localizar os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do corpo humano, establecendo algunhas relacións fundamentais entre eles e determinados hábitos de saúde.	CVCLI CSYC TICD CMAT CPAA CAIP	3.1. Comprende a importancia da saúde e hixiene persoal. 3.2. Coñece as partes do corpo humano. 3.3. Valora as actividades relacionadas coa saúde, hixiene persoal e as partes do corpo.

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	CCBB	INDICADORES
6. Valorar a lingua estranxeira, e as linguas en xeral, como medio de comunicación e entendemento entre as persoas de procedencias e culturas diversas e como ferramenta de aprendizaxe de distintos contidos. 3. Escribir textos diversos con finalidades variadas sobre temas previamente tratados na aula e coa axuda de modelos.	Bloque 1. escoitar e falar. 1. Comprensión de mensaxes orais (instrucións e peticións) de progresiva complexidade para realizar tarefas dentro ou fóra da aula. Bloque 2. Ler e escribir. 2. Lectura e comprensión de diferentes mensaxes de interese para os nenos e as nenas adaptadas á súa competencia lingüística,	2. Amosar unha actitude positiva cara á aprendizaxe da nova lingua mostrando interese por imitar, escoitar e reproducir rimas, cancións, xogos, elementos repetitivos dos contos e de cancións. Ser capaz de expresarse oralmente facéndose entender polo resto do grupo.	CVCLI CIMF CCYA CSYC CPAA CAIP TICD	2.1. Amosa interese por aprender outra lingua 2.2. Participa activamente nas actividades orais. 2.3. Utiliza de forma eficaz os procedementos e mecanismos para seguir pautas dadas.

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	CCBB	INDICADORES
2. Utilizar as propias capacidades motrices, habilidades e destrezas e o coñecemento que o alumnado posúe da estrutura e funcionamento do corpo para adaptar o movemento ás circunstancias e condicións de cada situación. 7. Coñecer e valorar a diversidade de actividades físicas, lúdicas e deportivas como elementos culturais, amosando unha actitude crítica, tanto desde a óptica de participante como desde a de público.	Bloque 3. Actividades físicas artístico-expresivas Bloque 5. Xogos e deportes.	9. Coñecer, practicar e valorar xogos e deportes populares tradicionais de Galicia, recompilando información sobre eles e interesándose pola súa conservación. Participar e gozar dos xogos, axustando a propia actuación ás características da actividade e experimentando relacións positivas coas persoas participantes.	CVCLI CMAT CCYA CSYC CPAA CAIP TICD	9.1. Ten interese polos xogos tradicionais galegos. 9.2. Coñece xogos e bailes típicos galegos. 9.3. Participa nos xogos tradicionais. 9.4. Executa de forma coordinada os movementos para conseguir os obxectivos das actividades.

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	CCBB	INDICADORES
4. Explorar e coñecer materiais e instrumentos diversos e adquirir códigos e técnicas específicas das diferentes linguaxes artísticas para utilízalos con fins expresivos e comunicativo 9. Valorar e compartir manifestacións artísticas do patrimonio cultural galego apreciando a súa riqueza e diversidade e comprometéndose na súa defensa, conservación e difusión. 12. Participar activamente en producións artísticas de forma cooperativa, asumindo distintas funcións e colaborando na resolución dos problemas que se presenten para conseguir un produto final o máis satisfactorio posible.	Bloque 2. Interpretación e creación musical. 2.3. Interpretación de danzas coidando a coordinación tanto individual coma colectiva 2.4. Incorporación e utilización progresiva dalgunha terminoloxía propia da linguaxe musical, adecuándoa á actividade. 2.13. Traballo cooperativo, asumindo as responsabilidades que lle correspondan e respectando as achegas das demais persoas do grupo.	4. Axustar a propia acción á das outras persoas do grupo na interpretación de pezas musicais e de danzas. 5. Rexistrar a música e os ritmos creados empregando distintos tipos de grafías.	CSYC CIMF CVCLI CCYA	4.1. Segue as pautas indicadas. 4.2. Axusta as accións a outras persoas do grupo na interpretación de pezas musicais. 5.1. Coñece distintos tipos de grafías musicais. 5.2. Rexistra a música e os ritmos empregándoas.

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	CCBB	INDICADORES
4. Descubrir a acción de Deus na natureza e na persoa, como fundamento e fonte de valores básicos do ser humano.		Apreciar o amor de Deus ó home dende a natureza e a súa presenza xunto a nós.	CIMF CVCLI CCYA	4.1. Valora a natureza como creación de Deus que lle regala ás persoas. 4.2. Expresa sentimentos de amor e agradecemento a Deus pola súa Creación. 4.3. Colorea un debuxo e relacionao co relato bíblico “A creación de Deus”
8. Identifica a igrexa nas súas manifestacións		Recoñecer que a Igrexa é a familia dos fillos de Deus.	CVCLI CCYA CSYC	8.1. Escribe o nome que reciben os que forman a familia de Deus. 8.2. Colorea os bens que comparten os primeiros cristiáns. 8.3. Identifica os comportamentos de respecto na Igrexa.

2.4. Actividade 4: Relación actividades con Modelos de Pensamento e de Ensinanza

ETAPA: EDUCACIÓN INFANTIL	TIPOLOXIA DA ACTIVIDADE segundo MODELO DE PENSAMENTO (Procesos Cognitivos)	MODELO DE ENSINANZA	CCBB
DESCRIPCIÓN DAS ACTIVIDADES	Reflexiva, Analítica, Lóxica, Crítica, Analóxica, Sistémica, Deliberativa, Práctica, Creativa	Condutual/ Cognitiva/ Social/ Persoal	
Entrada, rutinas, asamblea	Sistemática, práctica	Cognitiva, social	1,2,3,5,6,7,8
Grafomotricidade, lectoescritura	Reflexiva, Analítica, Lóxica, Crítica, Analóxica, Sistémica, Práctica, Creativa	Persoal, conductual, cognitiva	TODAS
Coñecemento do contorno	Reflexiva, Analítica, Lóxica, Crítica, Analóxica, Sistémica, Deliberativa, Práctica, Creativa	Condutual, Cognitiva, Social	TODAS
Activs. lóxico- matemáticas	Todos	Condutual, Cognitiva, Social	TODAS
Conto, debuxo	Todos	Condutual, Cognitiva, Social, Persoal	TODAS
Recunchos	Todos	Conductual, cognitivo	1,2,3,5,6,7,8
Rutinas de saída (comedor, casa)	Sistémica, Práctica	Cognitivo, social	1,2,3,5,6,7,8
Psicomotricidade	Todos	Condutual, Cognitiva, Social, Persoal	1,2,3,5,6,7,8

ETAPA: 1º CICLO ED. PRIMARIA	TIPOLOXIA DA ACTIVIDADE segundo MODELO DE PENSAMENTO (Procesos Cognitivos)	MODELO DE ENSINANZA	CCBB
DESCRICIÓN DAS ACTIVIDADES	Reflexiva, Analítica, Lóxica, Crítica, Analóxica, Sistémica, Deliberativa, Práctica, Creativa	Condutual/ Cognitiva/ Social/ Persoal	
Saúdo e despedida, pasar lista	Práctico	Condutual	1,5
Revisión de tarefas rematadas na casa	Analítico, reflexivo	Condutual, constructivo	1,2,3,5,7,8
Ideas previas sobre os novos contidos	Analítico, analóxico, reflexivo	Constructivo, persoal	1,2,3,4,5,6,7,8
Explicación oral con apoio de imaxes	Analítico, lóxico, analóxico	Cognitivo	1,2,3,4,5,6,7,8
E exercicios de reforzo e ampliación	Práctico, reflexivo	Condutual, persoal	1,2,3,4,5,6,7,8
Comprobación do aprendido	Reflexivo, lóxico, práctico	Condutual, persoal	1,2,3,5,6,7,8
Actividades doutras áreas intentando relacionar o traballado	Analítico, sistémico, analóxico	Cognitivo, persoal	1,2,3,5,6,7,8
CONCLUSIÓNS: O modelo de aprendizaxe predominante é o condutual e persoal; o modelo de pensamento, o analítico.			

ETAPA: 2º CICLO ED. PRIMARIA	TIPOLOXIA DA ACTIVIDADE segundo MODELO DE PENSAMENTO (Procesos Cognitivos)	MODELO DE ENSINANZA	CCBB
DESCRIPCIÓN DAS ACTIVIDADES	Reflexiva, Analítica, Lóxica, Crítica, Analóxica, Sistémica, Deliberativa, Práctica, Creativa	Condutual/ Cognitiva/ Social/ Persoal	
Saúdo	Lóxica	Social	1,3,5
Planificación actividade diaria	Deliberativo	Modelo condutual	1,4
Corrección de actividades	Práctica	Modelo cognitivo-construtivista	Todas
Nova explicación	Sistémica	Modelo condutual	Todas
Traballo individual	Creativa, práctica e deliberativa	Modelo persoal e cognitivo-construtivista	Todas
Lectura individual e colectiva	Reflexiva, analítica	Modelo persoal, social e condutual	1,3,4,6,7,8
Pautas de traballo e normas de conduta	Lóxica	Modelo condutual	Todas

ETAPA: 3º CICLO ED. PRIMARIA	TIPOLOXIA DA ACTIVIDADE segundo MODELO DE PENSAMENTO (Procesos Cognitivos)	MODELO DE ENSINANZA	CCBB
DESCRIPCIÓN DAS ACTIVIDADES	Reflexiva, Analítica, Lóxica, Crítica, Analóxica, Sistémica, Deliberativa, Práctica, Creativa	Condutual/ Cognitiva/ Social/ Persoal	
Coñecer o relevo de España	Crítico, sistemático, analítico	Condutual, cognitivo, constructivo	1,3,4,6,7,8
Situar no mapa o relevo peninsular	Crítico, sistemático, analítico	Condutual, cognitivo, constructivo	1,3,4,6,7,8
Resolución de problemas matemáticos	Práctico, lóxico	Cognitivo	1,3,4,6,7,8
Identificación gramatical e morfolóxica	Práctico	Cognitivo	1,4,7,8
Resolución de conflictos	Reflexivo, práctico	Cognitivo	1,4,7,8
Ordear un texto de forma secuencial	Práctico	Cognitivo	1,4,5,7,8
CONCLUSIÓNS: O modelo de aprendizaxe predominante é o cognitivo.			

ETAPA: MÚSICA ED. PRIMARIA	TIPOLOXIA DA ACTIVIDADE segundo MODELO DE PENSAMENTO (Procesos Cognitivos)	MODELO DE ENSINANZA	CCBB
DESCRICIÓN DAS ACTIVIDADES	Reflexiva, Analítica, LóXica, Crítica, AnalóXica, Sistémica, Deliberativa, Práctica, Creativa	Condutual/ Cognitiva/ Social/ Persoal	
Escoitar audición, partitura	Práctico	Cognitivo	1,4,6,7
Lectura rítmica e melódica	Práctico, sistemático	Cognitivo	1,2,5,6,7,8
Instrumentación con frauta, xilófono	Práctico, sistemático	Cognitivo	1,2,5,6,7,8
Dramatización da canción	Práctico	Persoal	1,2,3,5,6,8
Explicación de conceptos teóricos	Reflexivo	Cognitivo	1,2,7
CONCLUSIÓN: O modelo de aprendizaxe predominante é o cognitivo.			

ETAPA: EDUCACIÓN FÍSICA 3º CICLO ED. PRIMARIA	TIPOLOXIA DA ACTIVIDADE segundo MODELO DE PENSAMENTO (Procesos Cognitivos)	MODELO DE ENSINANZA	CCBB
DESCRICIÓN DAS ACTIVIDADES	Reflexiva, Analítica, Lóxica, Crítica, Analóxica, Sistémica, Deliberativa, Práctica, Creativa	Condutual/ Cognitiva/ Social/ Persoal	
Habilidades motrices básicas	Práctico, analítico	Condutual, social, persoal, cognitivo	1,8
Expresión corporal	Reflexivo, práctico	Condutual, social, persoal, cognitivo	1,6,8
Iniciación ó deporte	Analítico, crítico, analóxico, sistemático, creativo, práctico	Condutual, social, persoal, cognitivo	TODAS
Xogos de socialización	Práctico, crítico, creativo, reflexivo, sistemático	Social, condutual, cognitivo	1,2,5,6
CONCLUSIÓNS: Na Educación Física moitas veces entran a funcionar todos os modelos de ensino-aprendizaxe, predominando o pensamento práctico e sistemático.			

ETAPA: INGLÉS 3º CICLO ED. PRIMARIA	TIPOLOXIA DA ACTIVIDADE segundo MODELO DE PENSAMENTO (Procesos Cognitivos)	MODELO DE ENSINANZA	CCBB
DESCRICIÓN DAS ACTIVIDADES	Reflexiva, Analítica, Lóxica, Crítica, Analóxica, Sistémica, Deliberativa, Práctica, Creativa	Condutual/ Cognitiva/ Social/ Persoal	
Greetings	Práctico	Condutual	1,5
Homework revision	Analítico e reflexivo	Condutual, constructivo	1,2,3,5,7,8
Brainstorming about new concepts	Analóxico, analítico e reflexivo	Constructivo, persoal	Todas
Oral explanation with the help of images	Analóxico, analítico e reflexivo	Cognitivo	Todas
Exercises about it	Práctico e reflexivo	Condutual, persoal	Todas
Test	Reflexivo, lóxico e práctico	Condutual, persoal	Todas
Activities related to other subjects	Analítico, sistémico e analóxico	Cognitivo, persoal	Todas
CONCLUSIÓNS: O modelo de aprendizaxe predominante é o condutual e persoal; o modelo de pensamento é o analítico.			

Elaboración dunha tarefa complexa

TAREFA: PERIODO DE ADAPTACIÓN (4º de EDUCACIÓN INFANTIL)						
OBXECTIVOS MATERIA/ÁREA:		CONTIDOS: clase, comedor, patio, xogos, recunchos, baño ...				
METODOLOXÍA: Global, activa, baseada na observación directa (Esta tarefa é compartida entre pais-nais e nenos/as)						
ACTIVIDADES EXERCICIOS	MODOS DE PENSAMENTO	CCBB	CONTEXTO	RECURSOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
OBXECTIVO 1: Crear un clima de tranquilidade e confianza mediante o cal as familias teñen claro onde deixan os seus fillos/as; o que se espera deles; como poden axudar nestes primeiros días; implicalos no proceso de adaptación do neno/a á escola.						
ACTIVIDADE 1: Reunión titora/pais-nais Exercicio 1.1: Explicitar o horario dos diferentes subgrupos do grupo-clase Exercicio 1.2: Explicitar o material que deben de traer o 1º día de clase Exercicio 1.3: Explicitar a roupa axeitada coa que convén vistan os nenos/as para facilitarlles o desenrolo de hábitos de autonomía Exercicio 1.4: Entregar e cubrir un cuestionario (datos sanitarios, lingüísticos...)	Reflexivo, práctico	1,5	escola	Información escrita e oral	Seguen o horario previsto	Observación directa
	Reflexivo, práctico	1,5	escola	Información escrita e oral	Traen o material indicado	Observación directa
	Reflexivo, práctico, lóxico	1,5	escola	Información escrita e oral	Veñen vestidos de forma axeitada	Observación directa
	Reflexivo pola familia e analítico	1	Privado e escolar	Cuestionario	Comprobación dos datos	Observación directa

OBXECTIVO 2: Integración do neno/a nun medio descoñecido para el/ela, como é o recinto escolar (espazos, obxectos, persoas), que sinta a escola como un lugar seguro.

ACTIVIDADE 2.1: Situación aula-clase Exercicio 2.1.1: Xogar libremente no recuncho de xogo simbólico Exercicio 2.1.2: Actividades na mesa (debuxo libre, plastilina, puzzles) intentando responder ás expectativas que teñen Exercicio 2.1.3: Ubicarse na aula, silla, percha, estoxo, servizo	Reflexivo, creativo, deliberativo, práctico	1,2,3,5,7,8	Escolar	Xoguetes dos recunchos (cociña, perruquería, bonecos, construción...)	Xoga e interacciona cos demais/ Comparte os xoguetes	Observación directa
	Reflexivo, analítico, lóxico, sistémico, deliberativo, práctico, creativo	1,2,3,6,7,8	Escolar	Folios, ceras, plastilina, puzzles, lapis	Participa nas actividades, ten unha actitude positiva, disfruta	Observación directa
	Reflexivo, analítico, lóxico, sistémico, deliberativo, práctico	1,2,3,5,8	Escolar	Fotos dos nenos, a voz, adhesivos, velcro, mural casa-escola	Séntase na súa silla, recoñece a súa foto, pon a foto no cole	Observación directa
ACTIVIDADE 2.2: Coñecer o patio e o comedor escolar Exercicio 2.2.1: Xogo libre no patio Exercicio 2.2.2: Visita ó comedor	Reflexivo, analítico, lóxico, crítico, sistémico, deliberativo, práctico, creativo	1,2,3,5,7,8	escolar	Xogos do patio	Participa no xogo, xogo paralelo ou interactivo	Observación directa
	Reflexivo, analítico, lóxico, práctico	1,3,5	escolar	Estancias do comedor	Fixáronse e observaron o amosado	Observación directa

TAREFA: ELABORACIÓN DUN MENÚ SAUDABLE PARA UNHA SEMANA (1º CICLO DE ED. PRIMARIA)						
OBXECTIVOS MATERIA/ÁREA:		CONTIDOS: Grupos de alimentos. Orixe e propiedades. As tendas. Operacións básicas, medidas de peso e capacidade. Valoración positiva dos bos hábitos alimenticios. Elaboración dun libro cos menús semanais.				
METODOLOXÍA: Participativa, experimental, lúdica.						
ACTIVIDADES EXERCICIOS	MODOS DE PENSAMENTO	CCBB	CONTEXTO	RECURSOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
OBXECTIVOS: Comprender e saber compoñer informacións relacionadas cos alimentos (CVCLI) // Coñecer e utilizar os elementos básicos, números, operacións básicas e resolución de problemas relacionados cos alimentos (CMAT) // Coñecer as vantaxas para a saúde do consumo de alimentos naturais, grupos de alimentos, orixe (CIMF) // Buscar e organizar información sobre menús (TICD) // Traballar en grupos para a realización da tarefa (CSeC) // Utilizar diversos materiais, técnicas e creacións relacionadas cos alimentos (CCEA)						
ACTIVIDADE 1: Coñecer os distintos grupos de alimentos Exercicio 1.1: Ideas previas sobre os alimentos que consumen. Exercicio 1.2: Buscar información sobre distintos alimentos por grupos. Exercicio 1.3: Averiguar onde se compran os diferentes alimentos e os nomes das tendas.	Analítico, analóxico, reflexivo Reflexivo, práctico Sistémico, práctico	1,3 4,5,8 1,3,4,5	ESCOLAR	Fichas, fotos, catálogos, ordenador, biblioteca	Coñece os distintos grupos de alimentos	Observación Cuestionarios Participación nas tarefas de grupo Libro do menú Tarefas da casa

ACTIVIDADE 2: Investigar sobre a alimentación semanal de cada alumno. Exercicio 2.1: Enquisa sobre o consumo diario dos diferentes alimentos. Exercicio 2.2: Sacar conclusións sobre a súa alimentación.	Analítico, sistémico Crítico, deliberativo	1,2,3,4,6 1,2,3,4,7	ESCOLAR	Fichas, enquisas	É capaz de sacar información das enquisas realizadas	Observación Cuestionarios Participación nas tarefas de grupo Libro do menú Tarefas da casa
ACTIVIDADE 3: Elaboración dos menús semanais. Exercicio 3.1: Por grupos, confeccionar un menú para o día da semana que lles tocou a sorteo. Exercicio 3.2: Posta en común dos diferentes menús. Exercicio 3.3: Facer o libro do menú semanal.	Reflexivo, creativo Deliberativo Lóxico, creativo	1,2,6,4 1,4,8 1,6,8	ESCOLAR	Folios, cartulina, ordenador	Elabora un menú san e equilibrado	Observación Cuestionarios Participación nas tarefas de grupo Libro do menú Tarefas da casa

TAREFA: Dramatización dun conto (1º CICLO DE ED. PRIMARIA)

OBXECTIVOS MATERIA/ÁREA: Área Línguas.
Área artística

OBXECTIVOS:

Ler e comprender o argumento dun conto.
Diferenciar entre unha narración e un diálogo.
Memorizar partes dun texto.
Afianzar o concepto de esquema corporal mediante a expresión corporal.
Aprender a utilizar a voz como recurso expresivo.
Construir un decorado e vestuario utilizando diferentes técnicas plásticas.
Apreciar e respectar as expresións artísticas alleas.

CONTIDOS:

Lectura comprensiva dun conto.
O narrador e as persoaxes.
A expresión oral e corporal.
O corpo Humano: xestos da cara, movemento e esquema corporal.
A voz cantada e falada: expresión de sentimentos.
Construcción dun decorado para unha dramatización.
Elaboración de disfraces para a representación.
O respecto polas creacións artísticas propias e alleas.

METODOLOXÍA: Modelos sociais, personales e conductivo-constructivos : Modelos sociais (Mod. De investigación en grupo; Mod. De juego de roles; Mod. De simulación social), Modelos cognitivos-constructivos (Mod. De memorización; Mod. De desarrollo cognitivo), Modelos conductuales (Mod. De autocontrol; Mod. De relajación).

ACTIVIDADES:	MODOS DE PENSAMENTO	CCBB	CONTEXTO	RECURSOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
1 Lectura comprensiva 2 Dramatización 3 Construcción decorados 4 Elaboración vestuario 5 Representación					Le e interpreta un texto correctamente. Mantén unha correcta entoación e puntuación na lectura dun texto. Memoriza pequenos fragmentos e diálogos dun texto. É coidadoso na elaboración de obras plásticas e pictóricas. Cumpre as normas na elaboración dun traballo colectivo. É respetuoso coas expresións dramáticas e artísticas dos seus compañeiros.	Avaliarase a través da observación directa do alumnado, anotando as anécdotas ou incidencias diariamente

					Participa activamente nas tarefas propostas.	
ACTIVIDADE 1: Exercicio 1.1 Lectura individual en silencio Exercicio 1.2 Lectura colectiva en voz alta.	Pensamiento analítico-sistémico.	1, 3, 5, 6, 7, 8	Escolar. Aula ordinaria.	Texto		
	Pensamiento analítico-sistémico.	1, 3, 5, 6, 7, 8	Escolar. Aula ordinaria.	Texto		
ACTIVIDADE 2: Exercicio 2.1 Reparto de papeis Exercicio 2.2 Expresións corporais e faciais Exercicio 2.3 Expresión oral ACTIVIDADE 3: Exercicio 3.1 Elaboración de decorados. Exercicio 3.2 Elaboración de atrezzo ACTIVIDADE 4: Exercicio 4.1 Ensaio xeneral Exercicio 4.2 Representación con público.	Pensamiento práctico	1, 3, 5, 6, 7, 8	Escolar. Aula ordinaria.	Texto		
	Pensamiento creativo	3, 5, 6, 7, 8	Escolar. Aula de música.	Equipo de son		
	Pensamiento creativo		Escolar. Aula de música.	Texto		
	Pensamiento sistémico. Creativo.	2, 3, 5, 6, 7, 8	Escolar. Aula de plástica.	Cartóns cartulina,tesoiras,pegamento,témperas		
	Pensamiento creativo	2, 3, 5, 6, 7, 8	Escolar. Aula de plástica.	Material de refugallo, ceras, témperas.		
	Pensamiento crítico. Creativo.	1, 3, 5, 6, 7, 8		Atrezzo, decorados e vestuario.		
Pensamiento sistémico, creativo, crítico.	1, 3, 5, 6, 7, 8	Público.Auditorio. Público.Auditorio	Atrezzo, decorados e vestuario			

TAREFA: FUMAR PREJUDICA SERIAMENTE A SAÚDE (CONHECIMENTO DOS EFECTOS DO TABACO NO ORGANISMO E ELABORACIÓN DUNHA CAMPaña PUBLICITARIA) 2º ciclo EP

OBXECTIVOS MATERIA/AREA:

- Manexar de forma eficiente e efectiva o navegador para a busca de información, facendo uso de toda a súa potencialidade.
- Desenvolver nos estudantes habilidades básicas de investigación documental usando Internet como recurso fundamental.
- Sensibilizar aos estudantes sobre a posibilidade de encontrar información inexacta en internet e da necesidade de protexer os seus datos persoais.
- Coñecer os efectos que o tabaco provoca no organismo.
- Concienciar ao alumnado da importancia de adquirir hábitos saudables

CONTIDOS:

- O tabaquismo.
- Búsqueda guiada de información na internet.
- Hábitos de vida saudable.

METODOLOXÍA: Traballarase cun modelo cognitivo-constructivista e social, traballando o alumnado agrupado de cinco en cinco nas dúas sesións para as que está proxectado o presente traballo.

ACTIVIDADES EXERCICIOS	MODOS DE PENSAMENTO	CCBB	CONTEXTO	RECURSOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
ACTIVIDADE 1: Lectura de noticias do xornal sobre o tabaquismo e choiva de ideas. Exercicio 1.1: Lectura de prensa Exercicio 1.2: Choiva de ideas. Exercicio 1.3: Para saber o que se está facendo en cada momento, colgaremos un mural na aula no que figuren os seguintes datos: inicio, que sabemos, que queremos saber, onde e como nos informamos...	Analítica, reflexiva, crítica, práctica e deliberativa.	1,3,4,5,7	Escolar	Xornal, ordenador con conexión á rede, pizarra para a chuvia de ideas, papel Kraf...	Enumera e explica algúns hábitos saudables xerais. Valora a información dos medios de comunicación	Observación
ACTIVIDADE 2: Búsqueda guiada de información na rede sobre o tabaquismo para completar a seguinte ficha:	Creativa, analítico, crítico e práctica	1,3,4,6,7	Escolar	Ordenador con conexión á rede e material de edición	Utiliza as TICs como medio para interpretar e coñecer o entorno. Busca, analiza e interpreta a información de Internet. Diferencia entre información	Observación.

☐ ☐ Que se entende por tabaquismo? ☐ ☐ Coñeces a alguén que o padeza? ☐ ☐ Que síntomas provoca? ☐ ☐ Por que cres que crea adición? Pareceche que se non levase determinadas substancias provocaría tales efectos? Cres que podes ter un problema deste tipo con outro produto? Por que? Exercicio 2.1: Búsqueda de conceptos na rede. Exercicio 2.2: Selección e síntese da información. Exercicio 2.3: Elaboración dun folleto para a revista escolar.					relevante e non relevante. Utiliza a busca de información como medio de coñecemento.	
ACTIVIDADE 3: No laboratorio para experimentar os posibles efectos do tabaquismo no organismo. Exercicio 3.1: Experimento con caracois. Exercicio 3.2: A máquina de fumar (botella de plástico con filtro de algodón que consome un cigarro e deixa no algodón os	Crítica, analítica, deliberativa, práctica, lóxica, reflexiva e sistémica.	1,3,5,6	Escolar	Caracois, botella de plástico, algodón, tabaco, mechero, bote de cristal, auga e algo para furar a botella.	Analizar os posibles efectos do tabaquismo. Valorar as actitudes discrepantes e distintas á propia. Coñecer algúns hábitos de vida saudables.	Observación e a través dunha ficha na que expresen a súa experiencia de vida.

restos de alcatrán,
nicotina...).

Exercizo 3.3: debate
sobre a utilización de
animais en
experimentos.

TAREFA: COÑECER A COSTA DE RIBADEO (3º ciclo Educación Primaria)**OBXECTIVOS MATERIA/ÁREA:** Coñecer os diferentes tipos de rochas que atopamos na costa de Ribadeo // Traballar as diferentes especies que habitan nela (fauna mariña, flora) // Coñecer os diferentes tipos de aves da Ría**CONTIDOS:** Clasificación das aves. Clasificación dos diferentes tipos de algas segundo as diferentes praias. Valoración positiva do valor histórico da súa contorna. Colaboración e coidado da nosa costa.**METODOLOXÍA:** participativa, colaborativa, experimental e lúdica.

ACTIVIDADES EXERCICIOS	MODOS DE PENSAMENTO	CCBB	CONTEXTO	RECURSOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
ACTIVIDADE 1: Ideas previas sobre os tipos de aves que coñezan Exercicio 1.1: Buscar información sobre os diferentes tipos de aves e as épocas Exercicio 1.2: Clasificar as aves nunha táboa	Analítico, reflexivo e práctico	Todas	Escolar	Caderno de campo Proxeccións Ordenador Enquisas	Coñece os diferentes tipos de aves	Observación Caderno de campo Participación e colaboración no grupo Cuestionarios
ACTIVIDADE 2: Investigar sobre os diferentes tipos de rochas e a súa importancia para a nosa vila Exercicio 1.1: Clasificar	Analítico, reflexivo e práctico	Todas	Escolar	Caderno de campo Proxeccións Ordenador Enquisas	Recoñece os diferentes tipos de rochas	Observación Caderno de campo Participación e colaboración no grupo Cuestionarios

as rochas nunha táboa						
ACTIVIDADE 3: Buscar os diferentes tipos de flora e fauna mariña Exercizo 1.1: Clasificar flora e fauna en diferentes táboas	Analítico, reflexivo e práctico	Todas	Escolar	Caderno de campo Proxeccións Ordenador Enquisas	Observa e recoñece a flora e a fauna mariña	Observación Caderno de campo Participación e colaboración no grupo Cuestionarios

TAREFA: A HEALTHY MENU FOR A WEEK (ENGLISH)**OBJECTIVOS MATERIA/ÁREA:** Understand vocabulary about food / Master and use the name of different food solving problems about them / Know the advantages for our health, groups of food / Find information about menus / Work in pairs to do the task / Use different materials, tecnics related to food.**CONTIDOS:** Different groups of food / Properties / Shops / Basic operations, measures / Posiitive valoration about healthy habits.**METODOLOGÍA:** roleplay, active, playful

ACTIVIDADES EXERCICIOS	MODOS DE PENSAMIENTO	CCBB	CONTEXTO	RECURSOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
ACTIVIDADE 1: Know the different groups of food. Exercise 1.1: Ideas about the kind of products they eat. Exercise 1.2: Find information about different groups of food and clasify them. Exercise 1.3: Find out where they buy different food and the names of shops.	Analítico, analógico, reflexivo, práctico, sistémico	1,3 4,5,8 1,3,4,5	Escolar	Photos, computer, library	Know different groups of food	Questionaries Participate in group activities
ACTIVIDADE 2: Find out about what they eat every week. Exercise 2.1: Survey	Analítico, sistémico, crítico, deliberativo	1,2,3,4,6, 7	Escolar	Surveys, fill in the blanks	Take information fromm the surveys	Book of menu Homework

about the daily different food. Exercise 2.2: Draw information from the way they eat.						
ACTIVIDADE 3: Elaborate menus for every week of the month. Exercise 3.1: Write a menu for each day of the week (in pairs, in groups). Each group must elaborate it for one day of the week. Exercise 3.2: Talk about the different menus. Exercise 3.3: Make a book with a menu for a week.	Analítico, reflexivo e práctico	Todas	Escolar			

TAREFA: MUSICA 3º CICLO E. PRIMARIA

OBXECTIVOS MATERIA/ÁREA: Dramatizar con baile e movementos ademais de acompañar as audicións con instrumentos / Interpretar vocal e instrumentalmente / Coñecer os instrumentos de percusión da orquesta / Canto sensible e significativo.

CONTIDOS: Canto e expresión vocal (diferentes tipos de cancións) // Linguaxe musical. Representación notacional e execucións instrumentais (percusión indeterminado e determinado)// A dramatización

METODOLOXÍA: participativa, experimental, lúdica

ACTIVIDADES EXERCICIOS	MODOS DE PENSAMENTO	CCBB	CONTEXTO	RECURSOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
ACTIVIDADE 1: Relacionar a duración das figuras e os seus silencios co seu nº de pulso Exercizo1.1: Ideas previas sobre as distintas figuras e silencios Exercizo 1.2: Observar e relacionar as diferentes figuras en canto a duración e saber tocar co instrumento.	Práctico, sistemático	1, 2,5,6,7,8	Escolar	Libro do alumno Fichas Instrumentos musicais	É capaz de dramatizar É capaz de seguir unha canción cun instrumento	Observación Participación na actividade Traballo en grupo Colaboración
ACTIVIDADE 2: Dramatizar unha	Práctico, creativo, sistemático	1,2,3,5,6,8	Escolar	Libro do alumno Fichas	É capaz de cantar e tocar un instrumento	Observación Participación na actividade

canción e danzala. Exercicio 2.1: Dramatizar unha canción coa axuda de instrumentos Exercicio 2.2: Danzar unha coreografía sinxela coa axuda dunha música popular galega.				Instrumentos musicais	É capaz de ler unha partitura	Traballo en grupo Colaboración

2.5. Actividade 5: Conclusións sobre o modelo de avaliación

Ciclo/Etapa		CONCLUSIÓN SOBRE O MODELO DE AVALIACIÓN
1. Posibilidades e logros da proposta		
E. Inf. →		Supuxo unha reflexión persoal/colectiva sobre as contribucións das distintas áreas á adquisición das CCBB. Cremos que os logros se verán a longo prazo.
1º ciclo EP →		Impulsando a avaliación e o recoñecemento das CCBB adquiridas, increméntase a transparencia do proceso de avaliación das aprendizaxes e diminuír a subxectividade do avaliador neste proceso. Isto conleva moito traballo de coordinación entre os distintos equipos de ciclo. Necesitamos adquirir soltura en todo o referente ás CCBB no currículo. Debemos aprender a realizar as programacións a través delas, recoñecer e utilizar a nova terminoloxía, entender a relación entre elas e os obxectivos, contidos e criterios de avaliación e poñer en práctica actividades que fomenten o seu desenvolvemento. O maior logro da proposta é empezar a ser conscientes das CCBB á hora de programar.
2º ciclo EP →		A avaliación por CCBB posibilita unha mellor avaliación do proceso de ensino-aprendizaxe, xa que o resultado do mesmo debe posibilitar que o alumnado "sexa competente en". Desta forma conseguiremos un sistema educativo que nos prepare para a vida.
3º ciclo EP →		En inglés non aporta demasiadas novidades, pois todas esas propostas xa se viñan facendo dunha maneira ou doutra. Na esencia é máis do mesmo. Como reflexión, interesante.
2. Debilidades e dúbidas da proposta		
E. Inf. →		Tivemos que analizar demasiada información en pouco tempo. Cómpre seguir realizando un traballo continuo para sistematizar os logros.
1º ciclo EP →		Dificultade para atopar un modelo de avaliación fiable que determine o grao de dominio das CCBB nos distintos niveis e ciclos. Cómpre tempo de rodaxe para levar á práctica moita información dada de forma moi apurada. Inseguridade na realización das tarefas. Tanto "papeleo" fai perder tempo co alumnado.
2º ciclo EP →		Cabe sinalar que a proposta resulta moi completa, pero que esixe de moito tempo, cousa da que non se dispón en moitas das nosas aulas. Aínda así, consideramos que o máis problemático é chegar a assimilar o seu funcionamento. Unha vez alcanzado, esixiría manter o modelo e avanzar no seu coñecemento para poder adaptala ao noso contexto e, <u>fundamentalmente acabar cos continuos cambios de rumbo en educación.</u>
3º ciclo EP →		Consideramos a elaboración das tablas bastante dificultosa; necesítase demasiado tempo e continuidade para algo que se desenvolve en distintos momentos das actividades da aula de forma instantánea e natural.
3. Algunha alternativa comentada		
E. Inf. →		O tempo adicado foi insuficiente para poder realizar un traballo de calidade. A seguinte fase debería realizarse de forma máis pausada, con máis tempo para traballar os diferentes apartados.
1º ciclo EP →		Contar cunha normativa oficial que nos dea un referente para identificar as competencias claves do currículo para que cada centro faga un plantexamento provisional do desenrolo curricular introducindo as CCBB. Para poder avaliar as CCBB, antes deberíamos reflexionar sobre como os mestres facemos chegar a información ó noso alumnado: as actividades, experiencias...o abordamento dun mesmo contido dende diferentes perspectivas... Só se nos avaliamos a nós primeiro estaremos en condicións de poder avaliar de forma realmente obxetiva ó alumnado. Realizar unha programación con Unidades Didácticas globalizadas coa participación de todo o profesorado dun nivel educativo no que aparezan todas as áreas e se podan realizar actividades para traballar cada unha das CCBB.
2º ciclo EP →		Cómpre dicir que o actual sistema de libros de texto non está confeccionado para traballar as CCBB adecuadamente, agás unhas contadas excepcións. As actividades que traen enchen follas pero non contribúen a desenvolver as capacidades e as CCBB. Sería, pois, necesario, unha revisión doutras propostas que contribúan a facer efectivo o proceso. Sería preciso, por outra banda, reducir o excesivo temario co que se conta na actualidade, xa que nos parece máis importante a aplicación do aprendido á vida cotiá que a mera asimilación de contidos.
3º ciclo EP →		O debate e a reflexión necesitan de máis tempo material; os contidos das programacións son demasiados. Insistimos en que é un bo traballo de reflexión sobre aspectos diversos para debater co resto do equipo docente e poñer na práctica da actividade cotiá.

3. CONCLUSIONES

- En Infantil viuse que o traballo abriu a porta a unha nova forma de enfocar a nosa práctica docente que haberá que seguir abordando no día a día, e incorporando de xeito explícito ás nosas programacións.
- As nosas programacións están feitas de exercicios e actividades principalmente. As tarefas non son o máis habitual ou se fan sen pensar nas competencias como tal. No 1º ciclo de primaria vaise vendo o progreso dos nenos gardando os traballos por trimestres para observar a evolución, ó tempo que a posteriori se lles envían ás familias para que sexan testigos tamén do proceso de avaliación das competencias acadadas polos seus fillos. A programación por competencias realízase a nivel individual en cada aula. Para conseguir un traballo en equipo precisamos dun profesorado estable no centro que desenvolva e amplíe o proxecto de ano en ano.
- A nivel curricular, o 2º ciclo de primaria considera que moitos dos contidos son repetitivos, ademais de excesivos. Os libros de texto conteñen actividades que non resultan favorecedoras para o desenvolvemento das CCBB. Por outra banda, considera que a anulación das dúas horas non lectivas coas que contabamos foi en detrimento do propio traballo, xa que non se conta con horas para poder consensuar os nosos traballos e a nosa metodoloxía, influindo, por tanto, negativamente, na necesaria coordinación intra e interciclos. Neste 2º ciclo introduciuse o traballo das CCBB, aínda que coas limitacións mencionadas anteriormente.
- En liñas xerais, o 3º ciclo de primaria considera que xa está contemplado na programación este xeito de traballar as CCBB.
- Este foi un traballo de análise profunda da teoría, que ven moi ben de cando en vez para reflexionar sobre a realidade que nos atopamos nas aulas, sendo un punto de partida para a análise xeral do propio proceso de ensino-aprendizaxe. Quizais máis traballado podería servir para realizar una avaliación máis obxectiva. Este proxecto debería estar mellor estruturado e non pensado para facer ás presas. Algunhas

propostas requiren máis tempo tanto para reflexionar como para facer as tarefas encomendadas.

- A nivel de centro foi un traballo persoal e de ciclo.
- A nivel de organización das estruturas do centro fainos reflexionar sobre a relación entre os criterios de avaliación de cada materia con indicadores de adquisición das distintas competencias. E, polo tanto, sobre o que require o PEC para integrar as CCBB nos plans de mellora.
- Non se pode buscar motivación nos mestres para traballar coas CCBB se non hai unha planificación axeitada por parte da Administración, e léase, convocar "COMBAS fase 2" sen rematar a fase 1 e sen avaliar o proceso realizado ata o de agora.
- O traballo con CCBB esixe un esforzo temporal do que non dispoñemos, tanto organizativas como de exceso de currículo. Este traballo que se leva a cabo nos centros, que non é directamente cos contidos do currículo, é considerado por gran parte da comunidade educativa como unha perda de tempo e non se valora o gran esforzo que supón.
- Convén, por tanto, un cambio de rumbo das estruturas impostas, para que posibiliten unha maior flexibilidade.
- O valor que se lle dá a cada unha das competencias depende das conclusións ás que se chegue nas reunións periódicas de ciclos; o máis complexo é chegar ó consenso.
- Faltan horas para que o profesorado poda realmente dedicar tempo a este traballo, que debería ser un traballo en equipo, cunha programación de aula elaborada de maneira conxunta polos mestres de todas as áreas nun nivel educativo.

4. BIBLIOGRAFÍA

CURRÍCULOS VIXENTES DE EDUCACIÓN INFANTIL E PRIMARIA

PLATEGA: Plataforma de Formación que aloxa a fase A1 do proxecto
COMBAS: <http://www.edu.xunta.es/platega/login/index.php>

PROXECTO COMBAS NO PORTAL DA XUNTA DE GALICIA:
<http://www.edu.xunta.es/web>

PROXECTO COMBAS NA PÁXINA DO MECD:
<http://www.mecd.gob.es/cniie/proyectos/competencias-basicas.html>

